

ODILLIK MEZONI

ILMIY-AMALIY, HUQUQIY JURNAL

Салтанат ишларини қонун ва қоидалар, тўра ва тузукка солиб, салтанатим мартабаю эътиборини сақладим.

Амир ТЕМУР

“ODILLIK MEZONI”

илмий-амалий, ҳуқуқий журнал

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

Ҳамкорлар

Ўзбекистон Республикаси

Судьялар олий кенгаши,

Ўзбекистон Судьялари ассоциацияси

ТАҲРИР КЕНГАШИ

Холмўмин ЁДГОРОВ

Убайдулла МИНГБОЕВ

Ҳожи-Мурод ИСОҚОВ

Дилшод АРИПОВ

Комил СИНДАРОВ

Худойкул АЗИЗОВ

Илхом НАСРИЕВ

Малика ҚАЛАНДАРОВА

Бехзод МЎМИНОВ

Собир ХОЛБАЕВ

Бош муҳаррир

Арслон ЭШМУРОДОВ

Навбатчи муҳаррир

Ҳамроқул ҚАРИШИЕВ

Саҳифаловчи дизайнер

Шокиржон АЛИБЕКОВ

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2019 йил 31 январдаги 261/8 сон қарори билан юридик фанлар бўйича диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Манзил: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпон ога кўчаси, 6-уй

Электрон манзил:
odillikmezoni2019@umail.uz

Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигидан 2019 йил 27 августда 0972-рақам билан қайта рўйхатдан ўтган.

Обуна индекси: 1317

Ҳар ойда бир марта чоп этилади.

Журналда эълон қилинган материаллардан фойдаланилганда манба кайд этилиши керак.

Босишга 13.04.2024 да рухсат берилди.

Бичими 60x84 1/8, 8 босма табок.

Буюртма № 3. Адади 1990.

Баҳоси келишилган нарҳда.

“ATLAS PRINT MEDIA” МЧЖ

босмаҳонасида чоп этилди.

Босмаҳона манзили:

Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, Дархан, Ипак берк кўчаси, 35-уй

МУНДАРИЖА

КУН МАВЗУСИ

6

“ИБРАТЛИ СУДЬЯ” ТАЖРИБАСИ – ОДИЛ СУДЛОВ
ОМИЛЛАРИДАН БИРИ

8

ДУНЁНИНГ МАФКУРАВИЙ МАНЗАРАСИ ЁХУД ТЕРРОР БАЛОСИ

МУЛОҲАЗА

9

БОЛА ҲУҚУҚЛАРИГА ОИД ХАЛҚАРО МЕЪЁРЛАР ВА
УНИВЕРСАЛ ХАЛҚАРО ҲУЖЖАТЛАРНИНГ ТАСНИФИ

12

МАЪНАВИЙ ЗАРАРНИ ҚОПЛАШ УСУЛИ ВА МУАММОЛАРИ

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ

13

ЗАМОНАВИЙ ЯПОНИЯ СУД ТИЗИМИ

15

ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛ

ҚИЙНОҚЛАРГА ҚАРШИ МИЛЛИЙ
ПРЕВЕНТИВ МЕХАНИЗМНИНГ АҲАМИЯТИ ВА
УНИ ЯРАТИШ ИМКОНИАТЛАРИ

ЖИНОЯТ ҚОНУНЧИЛИГИ

18

ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА ТЕРГОВ СУДЬЯСИНИНГ
НАЗОРАТ ПРЕДМЕТИ ВА ДОИРАСИ

21

МУШОҲАДА

АЁЛЛАР РЕЦИДИВ ЖИНОЯТЧИЛИГИНИНГ
РЕТРОСПЕКТИВ ТАҲЛИЛИ

ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО

23

ФУҚАРОЛИК СУД ИШЛАРИДА МАЖБУРЛОВ ЧОРАЛАРИНИ ҚўЛЛАШ

25

ЯНГИ БОСҚИЧ

ВОЯГА ЕТМАГАН ШАХСЛАР ТОМОНИДАН СОДИР
ЭТИЛАДИГАН ЖИНОЯТ ИШЛАРИНИ ЮРИТИШ

СУДЬЯ МИНБАРИ

26

НОТАРИУСЛАР ТОМОНИДАН ЭКСПЕРТИЗА ТАЙИНЛАШ
ДАЛИЛЛАРНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ БИР ТУРИ СИФАТИДА

27

ЧЕТ ЭЛЛИК ТАДБИРКОРЛАРНИНГ
ҲУҚУҚЛАРИ СУД ҲИМОЯСИДА

28

КОРПОРАТИВ ҲУҚУҚЛАРНИ СУД ОРҚАЛИ ҲИМОЯ ҚИЛИШДА
ДАЪВОНИ ТАЪМИНЛАШ ЧОРАЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

ТАДҚИҚОТ

30

МЕХНАТ СУДЛАРИ — ФУҚАРОЛИК СУД ИШЛАРИНИ ЮРИТИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ СИФАТИДА

32

ФУҚАРОЛИК СУД ИШЛАРИНИ ЮРИТИШДА ПРОКУРОРНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

34

ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР МАСАЛАЛАРИ КОМИССИЯЛАРИДА ЙИГИЛИШ ҚАРОРЛАРИНИНГ ЎРНИ

35

ЖАРАЁН

ХАЛҚ БУГУНИДАН РОЗИ БЎЛСИН

НУҚТАИ НАЗАР

36

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИДА СЎЗ ЭРКИНЛИГИ ВА СУДЛАР МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ АҲАМИЯТИ

37

ҚОНУН ВА АМАЛИЁТ

ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

ТИНГЛОВЧИ МИНБАРИ

39

ЖИНОЯТ ҚОНУНЧИЛИГИДА ИЖТИМОЙ ХАВФЛИ ҚИЛМИШНИ КРИМИНАЛИЗАЦИЯ ҚИЛИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

40

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШДА СУДЛАРНИНГ ЎРНИ

41

МУЛК ҲУҚУҚИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ УСУЛЛАРИ

42

КОРРУПЦИЯГА МОЙИЛ ШАХСНИНГ ПСИХОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ

43

ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА АДВОКАТ МАҚОМИ ВА АДВОКАТУРА ИНСТИТУТИ ИСЛОҲОТЛАРИ

44

ИНТЕЛЛЕКТУАЛ МУЛККА ДОИР НИЗОЛАРНИНГ ФУҚАРОЛИК СУДЛАРИДА КЎРИЛИШИ

45

БОЖХОНА ОРГАНЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИ ВА УЛАР МАНСАБДОР ШАХСЛАРИНИНГ ҲАРАКАТЛАРИ (ҲАРАКАТСИЗЛИГИ)НИ ҚОНУНГА ХИЛОФ ДЕБ ТОПИШ ҲАҚИДАГИ НИЗОЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

46

СУДЛАР ТОМОНИДАН ЖАЗО ТАЙИНЛАШДА ОФИРЛАШТИРУВЧИ ВА ЕНГИЛЛАШТИРУВЧИ ҲОЛАТЛАР

47

СУД МАЖЛИСИНИНГ ТАЙЁРЛОВ ҚИСМИДА ҲАЛ ҚИЛИНАДИГАН МАСАЛАЛАР

48

ДАЛИЛЛАР МАҚБУЛЛИГИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИК МЕЪЁРЛАРИНИ ҚЎЛЛАШНИНГ ДОЛЗАРЪЛИГИ

49

ТАРАФЛАРНИНГ ХОҲИШ-ИРОДАСИГА БОҒЛИҚ БЎлмаган ҲОЛАТЛАРГА КЎРА МЕХНАТ ШАРТНОМАСИНИ БЕКОР ҚИЛИШ

50

ИҚТИСОДИЙ СУДЛАРДА СУД ТОПШИРИҚЛАРИ ҲАМДА УЛАРНИ БЕРИШДАН КЎЗЛАНГАН АСОСИЙ МАҚСАД

51

ЕРГА ОИД НИЗОЛАР ВА УЛАРНИНГ ТУРЛАРИ

52

ОММАВИЙ МУЛК ҲУҚУҚИ МУНОСАБАТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИ

53

МАЪМУРИЙ СУД ИШЛАРИДА ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИ ВА БОШҚА ШАХСЛАР ИШТИРОКИ

54

ОЗОДЛИКДАН МАҲРУМ ЭТИШ БИЛАН БОҒЛИҚ БЎлмаган ЖАЗОЛАРНИ ИЖРО ЭТИШДА ЮЗАГА КЕЛАДИГАН АЙРИМ МУАММОЛАР

55

МНЕНИЕ ЭКСПЕРТА

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В СУДОПРОИЗВОДСТВЕ: ЗНАЧЕНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

ВАЖНАЯ ТЕМА

58

ОСОБЕННОСТИ ДОКАЗЫВАНИЯ В ХОДЕ ДОСЛЕДСТВЕННОЙ ПРОВЕРКИ ПО ФАКТАМ ПРИЧИНЕНИЯ ВРЕДА ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА В ОБЛАСТИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

61

ANALYSIS

FEATURES OF THE PRE-TRIAL PROCEDURE FOR RESOLVING ADMINISTRATIVE AND LEGAL DISPUTES

ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

АННОТАЦИЯ:

мақолада қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштиришнинг ҳуқуқий асослари таҳлил қилинган. Шунингдек, таҳлил асосида амалдаги ер қонунчилигига ўзгартириш ва қўшимчалар киритишга оид таклиф ва ҳулосалар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: ер участкаси, бўш турган ер участкаси, давлат кўчмас мулк объектлари, ер участкасини хусусийлаштириш, электрон онлайн-аукцион.

Мамлакатимизда сўнги йилларда амалга оширилган ер муносабатларига оид ислохотлар натижасида ер участкаларини хусусийлаштириш, ерларни муҳофаза қилиш, ер билан боғлиқ муносабатларни тартибга солувчи давлат органлари фаолиятини тубдан ислоҳ қилиш каби ердан фойдаланиш ҳуқуқининг янги шакллари вужудга келди. Бунинг натижасида ердан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш билан боғлиқ муносабатлар бутунлай янги мазмун-моҳият касб этди.

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларига асосан ер умуммиллий бойлик ҳисобланади. Бу эса мамлакат ер фондининг умумий тарзда давлат мулки эканлигини англатади. Бошқа табиий ресурслар каби ер ҳам давлат муҳофазасида бўлиб ундан оқилона, тўғри ва илмий асосланган тарзда фойдаланиш зарур.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 68-моддасига асосан ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий ресурслар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир.

Ер кодексининг 18-моддасига асосан, юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкалари хусусийлаштирилганда, қонунчиликда белгиланган тартибда юзага келади.

Дипломатия ваколатхоналари ва уларга тенглаштирилган, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган халқаро ташкилотларнинг ер участкаларига мулк ҳуқуқи уларга ўзлари ваколатхона биноси сифатида фойдаланаётган иморат ёки иморатнинг қисмлари, шу жумладан ваколатхона бошлигининг қароргоҳи улар жойлашган ер участкалари билан бирга, шунингдек мазкур ваколатхоналарнинг иморатларини қуриш учун ер участкалари қонунчиликда белгиланган тартибда реализация қилинганда вужудга келади.

2021 йил 15 ноябрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида”ги қонунининг 13-моддасида ер участкаларини хусусийлаштириш субъектлари кўрсатилган бўлиб, унга кўра Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва юридик шахслари хусусийлаштириш субъектларидир. Чет эллик фуқаролар, фуқаролиги бўлмаган шахслар, чет эл юридик шахслари, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналар, шунингдек давлат органлари, муассасалари ва корхоналари хусусийлаштириш субъектлари бўлмайди.

Ер қонунчилигига кўра, бугунги кунда ер участкалари Ўзбекистон Республикаси фуқароларига хусусий мулк ҳуқуқи ва ижара ҳуқуқи асосида фойдаланишга берилмоқда. Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлган

юридик шахсларга эса, мулк ҳуқуқи, ижара ва доимий фойдаланиш ҳуқуқи асосида фойдаланишга берилмоқда.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, дунёнинг кўпчилик ривожланган давлатларида ер фуқаролик айирбошлаш объекти доирасига киритилишига қарамай, унга нисбатан умумий тартибда давлат мулкчилиги сақланиб қолади. Яъни, давлат юридик ва жисмоний шахсларнинг хусусий мулки ҳисобланган ер участкаларининг сифати, улардан мақсадли фойдаланилаётганлиги, ерларнинг бўш ётмаганлиги каби ҳолатлар устидан доимий назорат олиб боради.

Ер участкалари мулкчиликнинг қандай шаклида бўлишидан ҳамда қандай мақсадда фойдаланилишидан қатъи назар инсонларнинг яшаш манбаи бўлиб ҳисобланади. Шу сабабли ҳам мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги мақсадларида фойдаланиш учун ажратилган ер участкаларидан бир йил давомида, уй-жой ёки бошқа бино-иншоот қуриш учун ажратилган ер участкаларидан икки йил давомида фойдаланиш ишлари бошланмаса ушбу ер участкаси давлат томонидан олиб қўйилиши мумкин. Бугунги кунда хусусийлаштирилаётган ерлар асосан аҳоли пунктларининг қурилиш ерларига тўғри келади. Шаҳар (посёлка) ва қишлоқ аҳолисининг яшаш ерлари мамлакатимиз бутун ер фондининг 0,5 % ини ташкил қилади. Энг асосийси эса, ер давлат ҳудуди ҳисобланади.

Мамлакатимизда ер муносабатларини тартибга солиш мақсадида кейинги йилларда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ер муносабатларида тенглик ва шаффофликни таъминлаш, ерга бўлган ҳуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2021 йил 8 июндаги ПФ-6243-сон Фармони ҳамда 2021 йил 15 ноябрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида”ги қонуни ижросини таъминлаш мақсадида 2022 йил 14 февралда Вазирлар Маҳкамасининг 71-сон қарори қабул қилинди.

2021 йил 15 ноябрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида”ги қонунига кўра, қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилмаган ёки ушбу мақсадлар учун мўлжалланмаган ер участкаси қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаси ҳисобланади.

Давлатнинг ер фондини бошқариш фаолияти ер участкаларига нисбатан хусусий мулк ҳуқуқи жорий этилган шароитда ўзига хос хусусиятларга эга бўлади. Шу сабабли давлат нафақат ер фондини бошқаришга ваколатли орган сифатида фаолият юритади, балки ер участкалари хусусий мулкдорларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя ҳам қилади. Шунингдек, давлат

ер участкалари фуқаролар ва юридик шахсларга қандай шаклда тегишли бўлишидан қатъи назар (улар хусусий ёки давлат мулкчилигида эканлигига қарамай) маъмурий-худудий бошқарувни амалга ошириш орқали уларга таъсир ўтказиши.

Мазкур Қонуннинг 11-моддасида ер участкаларини хусусийлаштиришга доир шаҳарсозлик талаблари белгилаб қўйилган. Унга кўра, ер участкаларини хусусийлаштириш аҳоли пунктларининг бош режаларига, аҳоли пунктлари қисмларини батафсил режалаштириш лойиҳаларига ёки худудларни комплекс ривожлантириш ва режалаштириш бўйича бошқа ҳужжатларга ёхуд ер участкаларидан фойдаланишнинг рухсат берилган турларига мувофиқ амалга оширилади, бундан ушбу Қонун кучга киргунига қадар вужудга келган доимий фойдаланиш (эгаллик қилиш), ижара ёхуд мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгаллик қилиш ҳуқуқи асосида хусусийлаштириш субъектларига тегишли бўлган ер участкалари, шунингдек хусусийлаштирилиши лозим бўлган давлат кўчмас мулк объектлари жойлашган ер участкалари, мазкур ер участкаларидан фойдаланишнинг асосий мақсадига кўра шаҳарсозлик ҳужжатлари тасдиқлангунига қадар сақлаб қолиш шарти билан хусусийлаштирилиши мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтишимиз лозимки, қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаси сирасига кирадиган куйидаги ер участкалари ушбу Қонуннинг 12-моддасига кўра хусусийлаштирилмайди:

фойдали қазилма конлари жойлашган ер участкалари (бундан захиралари фойдали қазилмалар захиралари давлат баланси ҳисобига олинмаган кенг тарқалган фойдали қазилмалар мустасно);

табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация мақсадлари ва тарихий-маданий мақсадлар учун мўлжалланган ерлар таркибига кирувчи ер участкалари, шунингдек ўрмон ҳамда сув фондларининг, шаҳарлар ва шаҳарчаларнинг умумий фойдаланишидаги ерлари (майдонлар, кўчалар, тор кўчалар, йўллар, соҳил бўйлари, скверлар, хиёбонлар, истироҳат боғлари);

қонунчиликка мувофиқ хусусийлаштирилмайдиган давлат мулки объектлари жойлашган ер участкалари;

шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун қонунчиликда чекловлар ўрнатилган худудлардан фойдаланиш зоналарида жойлашган ер участкалари;

хавfli моддалар билан зарарланган ва биоген захарланишга дучор бўлган ер участкалари;

қонунчиликда белгиланган тартибда махсус иқтисодий зоналар иштирокчиларига тақдим этилган ер участкалари — махсус иқтисодий зона фаолият кўрсатадиган даврда;

кўп квартиралар уйлар жойлашган, шунингдек кўп квартиралар уйларга туташ ер участкалари;

давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини, ижтимоий шериклик тўғрисидаги келишувлар ва шартномаларни амалга ошириш учун берилган, шунингдек юридик шахсларга жамоат эҳтиёжлари учун берилган ер участкалари.

Ер участкаларини хусусийлаштиришда фуқаролик қонунчилигида назарда тутилган тартибда ўзганинг ер участкасидан чекланган тарзда фойдаланиш (сервитут) ҳуқуқи белгиланиши мумкин.

Ер участкаларини хусусийлаштириш юридик ва жисмоний шахсларнинг ўзларига доимий фойдаланиш (эгаллик қилиш), ижара ёхуд мерос қилиб қолдириладиган умрбод эга-

лик қилиш ҳуқуқи асосида тегишли бўлган ер участкаларини сотиб олиш ҳамда ер участкаларини электрон онлайн-аукцион орқали сотиб олиш каби шаклларда амалга оширилади.

Бозор иқтисодиёти ривожланган мамлакатлар ер ҳуқуқида мулк ҳуқуқи институти алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, у хорижий мамлакатлар ер ҳуқуқининг бошқа институтларига ҳам ўз таъсирини кўрсатади ва шунга кўра, ушбу давлатлар ер қонунчилигида ва ер-ҳуқуқий адабиётларида ҳақли равишда марказий ўринни эгаллаган.

Ерга нисбатан мулк муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш назарияси ва амалиётига хорижий мамлакатларда ҳуқуқни оммавий ва хусусийга бўлиш аънанаси сезиларли таъсир кўрсатади. Хорижий мамлакатларнинг замонавий ер ҳуқуқида мулкнинг, хусусан ер мулкчилигининг “ижтимоий функцияси” назарияси кенг тарқалган ва ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланган бўлиб, у ерга нисбатан мулкчилик муносабатларига давлат аралашувининг заруриятини асослайди ва ер мулкдорининг ҳуқуқлари доирасини оммавий манфаатлар нуктаи назаридан чеклашни кўзда тутаяди ва бу оммавий манфаатларнинг хусусий манфаатлардан устун туриши билан асослантирилади.

Ерга нисбатан давлат ва хусусий мулкчилик билан бир қаторда хорижий мамлакатларда ер ижараси шартномаси ва ижара муносабатлари алоҳида аҳамиятга эга. Хорижий мамлакатлар ер қонунчилигида ер ижараси, ижарачиларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, ер участкаси ижарачиларининг ҳуқуқ ва манфаатларининг кафолатлари масалалари атрофлича тартибга солинган.

Хорижий мамлакатлар ер ҳуқуқида ер муносабатлари субъектларига ҳам алоҳида ўрин ажратилган. Ушбу институт нафақат ер, балки бир қатор бошқа ҳуқуқ соҳаларига ҳам таъсир этиши билан аҳамиятлидир.

Шохназар БОБОКУЛОВ,

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти доценти.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Алтеев А., Бобокулов Ш., Муқомов А. Ер мулкчилиги барқарорлигини ҳуқуқий таъминлаш, унинг ер ислоҳотини амалга оширишдаги роли ва аҳамияти. Жамият ва инновациялар – Общество и инновации – Society and innovations Special Issue – 02 (2022) / ISSN 2181-1415
2. Бобокулов Ш., Абдулхаева Г. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш соҳасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш //Scientific progress. – 2022. – т. 3. – №. 1. – с. 579-586.
3. Ер ҳуқуқи. Дарслик // Холмўминов Ж. Т., Жўраев Й.О., Усмонов М.Б., Файзиёв Ш.Х. ва бошқалар. Масъул муҳаррир ю.ф.д., проф. Ж.Т.Холмўминов. – Т: ТДҲУ, 2018. 248 б
4. Муқомов А. Ер участкасига мулк ҳуқуқини жорий этиш муаммолари ва уларни ҳал этиш йўллари //Scientific progress. – 2021. – т. 2. – №. 2. – с. 1424-1430.
5. Узакова Г.Ш. Ўзбекистон Республикасида ер участкаларини хусусийлаштириш жараёнини ҳуқуқий тартибга солиш. Монография. – Тошкент: ТДҲУ, 2020. – 119 бет.
6. Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси 2021 йил 21 апрелдаги УРҚ-683-сонли Қонуни таҳририда.
7. Ўзбекистон Республикаси “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида” 2021 йил 15 ноябрдаги УРҚ-728-сон Қонуни.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 8 июндаги ПФ-“Ер муносабатларида тенглик ва шаффоқликни таъминлаш, ерга бўлган ҳуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” 6243-сонли Фармони.
9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 14 февралдаги “Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида 71-сон қарори.
10. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.